

Казки про чортів

ко чорта дурив і діжку грошей від нього

Як дядько чорта дунив і діжку грошей від нього здобув

Був собі бідний чоловік, не мав звідки жити, бо не було в нього ні землі, ні худоби. І Пішов якомсь він у ліс лико дерти. А чорт угледів. Приходить до нього й питає:

— Що ти робиш?

— Деру лико!

— Нащо?

— Буду плести сітки та ловити дідьків!

— То й мене зловиш?

— А ти ж думав, що як? От тільки не стережися!

— Не лови мене, я тобі дам бочку грошей!

— Занеси ж мені додому. Чорт узяв і заніс. Питається:

— Коли будеш ловити?

— Взавтра.

Ось на другий день приходить чорт, а мужик уже плете мотуззя.

— Що ти робиш? — знову питає.

— А бач, плету сітки на старих дідьків, а молодих і так половлю!

— А коли будеш ловити?

— Взавтра, бо, бач, ще сіті не готові! І так цілий тиждень мужик чорта водив. Бачить чорт, що його обдурено, і каже:

— Слухай-но! Коли ти мене ошукаєш, то я піду до свого пана Люципера, нехай нас розсудить!

— То йди!

Пішов той чорт до пана свого й розказує свою пригоду з мужиком. Люципер йому каже:

— Я вас розсудити не можу, бо мужик до мене не належить, але таку тобі раду даю: котрий котрого перебіжить, то того й будуть гроші. Приходить чорт і каже мужикові, яку йому пан Люципер раду дав. Мужик відповідає чортові:

— Є в мене синок Матвійко, в лісі воли пасе. Як ти з ним не збіжишся, то зо мною й не важся!

От ідуть вони до лісу. Мужик знав, де заєць мав ліговисько. Підходить тихенько, дивиться: спить заєць.

— Матвійко! Воли де? — крикнув мужик. Заєць як вискочить та драла! А чорт за ним телеп-телеп! Але де чортові до зайця!

— Що ж,— каже мужик,— не перебіг ти мого синка.

От приходить чорт знову до свого пана і каже:

— Пане, мужик показав мені свого синка і велів, щоби я з ним збігся, а як не збіжуся, то з старим щоб і не важився. І я не міг з його хлопцем збігтися. Будьте ласкаві, пане, дайте іще яку раду.

— Яку ж я тобі дам раду? От,— каже,— котрий котрого переборе, то того будуть гроші.

Приходить чорт і каже те мужикові. Мужик відповідає:

— Який ти дурний! Куди тобі зі мною боротися? В мене є в лісі старий мій дідуньо, і такий старий, що аж мохом поріс. Як ти з ним не зборешся, то зі мною не важся!

Повів мужик чорта до лісу, в якому знав, де ведмідь має барліг.

— Мій дідуньо сліпий, нічого не бачить і ні до кого не говорить: його треба зачепити- Візьми трохи попелу в жменю, а як я дідуня викличу з хати, то ти кинь йому попелу в очі, тоді він розворушиться і буде з тобою боротися.

От приходять до барлога. Мужик крикнув:

— Дідуню, а вийдіть-но!

Ведмідь почув чоловічий голос, зачав бурчати і вилазити з барлога.

— Чуєш, як дідуньо богу молиться? — каже мужик.— Тільки покажеться, кинь йому попелом в

очі, він і розворушиться.

От тільки вийшов ведмідь з ями, а чорт хвать йому попелом в очі. А ведмедисько як талапне його лапою, то чорт аж юшкою вмився.

Насилу вирвався чортяка од ведмедея, побіг до свого пана та й знову йому скаржиться, знов просить якоїсь ради.

— Яку ж я тобі дам раду?.. От котрий котрого передряпає, того будуть гроші. Приходить чорт і каже мужикові:

— Казав пан: котрий котрого передряпає, то того будуть гроші. Мужик відповідає:

— Слухай-но, ниньки вже нерано, треба десь вийти на плац, щоб люди бачили, як ми будем дертися. То краще іди додому, відпочинь, бо ти вже й так змучився, а завтра раненько прийдеш, та й будем дертися.

— То й добре,— погодився чорт і пішов додому.

Тим часом мужик подався до коваля, попросив поробити йому на пальці гаки залізні, взяв волову шкуру, обшився.

На другий день приходить чорт.

— Ну як,— каже,— підем?

— Авжеж підем!

От виходять на плац, давай дертися. Чорт що візьме пазурами, то тільки погладить мужика по шкурі, а мужик як зачепить чорта гаками, то дере паси від шиї до п'ят,— так чорта здер, що аж шмаття висить.

Насилу чортяка вирвався з мужицьких рук, полетів до свого пана.

— А що там? — питається Люципер.

— Ой біда,— чорт каже,— мужик мене здер! Ось дивіться, яке шмаття висить! А я йому нічого не міг зробити. Змилуйтеся, пане Люципер,— дайте мені яку раду.

— Либонь,— каже Люципер,— з мужиком ніхто справи не виведе, але ще даю отаку раду:

Котрий котрого переколе, то того гроші будуть.

Приходить чорт до мужика і мовить:

— Казав пан Люципер: хто кого переколе, то того будуть гроші.

— Ну й добре,— відповідає мужик,— ходім колотися.

Іде мужик через тік, бере вила. А чорт має списа. Але чорт каже:

— Е, небоже, ти мені дві дірки зробиш, а я тобі тільки одну.

— Ну, то поміняймося!

Взяли помінялися, приходять до плоту, давай через пліт колотися. Мужик що шпигне, то все чорта в живіт,— геть його сколов. А чорт застроив вила в пліт та й не міг далі посунути.

Дивиться чорт, що непереливки,—покинув і втік до пана. Той питає:

— А що там?

— От дивіться, пане,— каже чорт,— іздер, Сколов мене, і не можна грошей видерти!

— А бач, я тобі казав, що з мужиком і чорт справи не виведе. Але ще тобі дам останню раду котрий котрого пересвище, того будуть гроші. Іди і більше вже не приходь.

— Ні,— каже чорт,— вже не прийду. От приходить чорт до мужика і каже:

— Оце мені пан дав останню раду: котрий з нас котрого пересвище, то того будуть гроші.

— Ну, то що,— каже мужик,— будем свистати. — Ходім до лісу,— каже чорт.

Приходять до лісу. Чорт як свиснув — почали верхи на деревах ламатися. Як свиснув удруге — почали з корінням дерева ламатися. Тоді мужик і каже:

— Е ні, небоже, я тут не буду свистати! Коли ти свиснув, з корінням ламало дерева, а що ж то буде, як я свисну! Я піду додому, в мене хата міцна, все-таки хоч верх зірве, а нас не поб'є.

— Ну,— каже чорт,— ходім.

От приходять додому. Мужик крикнув:

— Жінко, позатакай собі і дітям вуха, позав'язуй очі, бо як свисну, то поглухнете і очі вам повилазять!

А чорт сів на припічку і каже:

— Зав'яжи ж і мені!

Зав'язав мужик і чортові очі, взяв сокиру в руки, і що свисне, то все обухом по голові чортові. Так його освистав, що в нього й справді очі вилізли.

Отак у мужика гроші й лишилися, і від того пішла приказка, що «мужика і чорт не змудрує».